DOK-AVD Ellös skola Huseby 1:50 m fl Morlanda socken Orust kommun

ELLÖS SKOLA

Huseby 1:50 m fl
Morlanda socken, Orust kommun

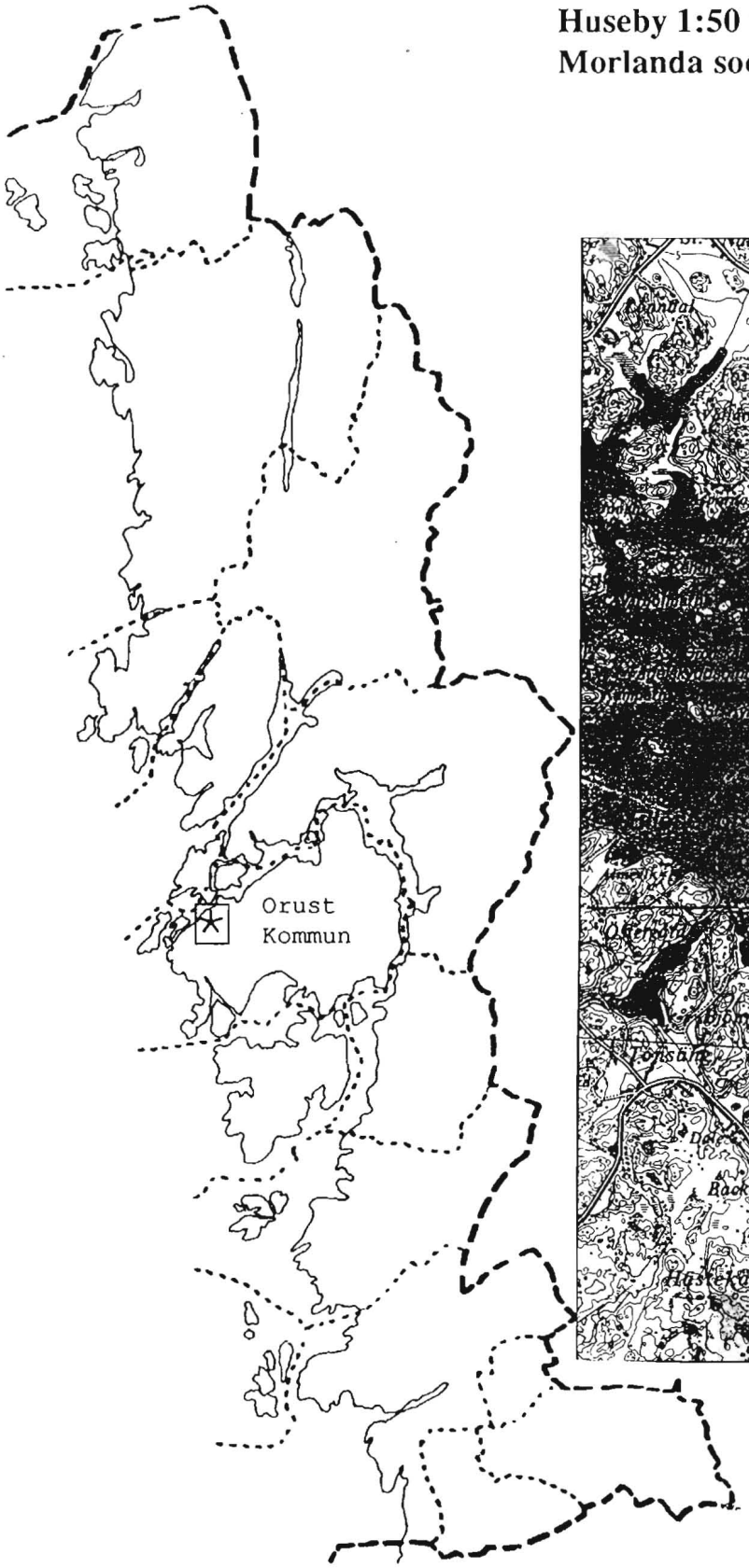

ARKEOLOGISK FÖRUNDERSÖKNING
BOHUSLÄNS MUSEUM

Rapport 91:5

DOK-AVD

Arkeologisk förundersökning

Ellös skola, Morlanda sn, Orust kommun, Bohuslän

INNEHÅLL

Inledning

Målsättning och genomförande

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsresultat

Bedömning av resultatet

Anläggningsbeskrivning/Kolprov

Fyndlista

Arkiv

Administrativa uppgifter

Bilagor; kartor

INLEDNING

Under perioden 8–10 April 1991 genomförde Bohusläns Museum en förundersökning av två boplatsindikationer på Huseby 1:50, Morlanda socken, Orust kommun. Undersökningen föranleddes av en planerad utvidgning av Ellös skola och i samband med detta också byggandet av en parkeringsplats. Ansvarig för undersökningen var Anders Gustafsson.

MÅLSÄTTNING OCH GENOMFÖRANDE

Ovan nämnda boplatsindikationer påvisades vid en arkeologisk utredning utförd av Bohusläns Museum 910402. (Länsstyrelsens beslut 1991–03–28, Dnr 220–8002–91). Som en följd av utredningens resultat blev syftet med förundersökningen att fastställa indikationernas utbredning och art, bedöma bevarandegraden och därigenom utvärdera behovet av en eventuell slutundersökning.

Med utgångspunkt tagen i AU;s resultat förundersöktes 2 ytor: Yta 1, en areal som är avsatt för byggandet av högstadieskola och yta 2, en planerad parkeringsplats. (Se fig 2).

Undersökningen bestod främst av provgropsgrävning i de båda ytorna, men som ett andra steg maskinschaktades också delar av yta 2. Yta 1 maskinschaktedes inte pga att området ställvis var mycket vattensjukt.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Platsen är belägen på Orusts VNV sida, ca 300 meter SÖ om Skeppsviken i Ellösefjorden. (Se fig 1).

Yta 1 utgörs av en smal däld mellan branta bergryggar (VNV–ÖSÖ). Däldden vidgar sig succesivt mot ÖSÖ och begränsas där av en mindre väg och sankmark. Området har tidigare varit odlat. I området finns även i övrigt mindre sankmarkspartier och block. Längs däldens NÖ sida finns ett mindre överhäng. Vegetationen utgjordes av enstaka enbuskbestånd, björkträd och lövsly.

Yta 2 utgörs av en närmast rektangulär, svagt mot VNV sluttande platå (VNV–ÖSÖ), som i SV och SÖ begränsas av branta bergryggar, i NÖ av väg och i NV av bäckravin. Området, som tidigare varit uppodlat, var beväxt med spridda, större björkar, nyponbuskbestånd samt några rönnar. I områdets SÖ del låg ett oregelbundet, 13x8m stort (NÖ–SV) område belamrat med röjningssten och tegelrester. Detta tolkades i initialskedet som möjliga rester efter en gammal husgrund som senare täckts med ovannämnda material. Längs områdets NÖ del, mot vägen, var det påförda massor i en bredd av 5–7 meter.

I närområdet finns tre fyndplatser för flinta, två stenåldersboplatser samt två gravar, se nedanstående tabell och fig 1:

RAÄ NR	GBG INV NR	BUNYAN NR	FYND/TYP
26	189	186	Fyndplats, trindyxa (GAM inv nr 71840). Påträffad av Bunyan.
27	188	230	Stenåldersboplats, fynd av slagen flinta, 1 retuscherad spets, 1 spån. Sistnämnda fynd gjort av Bunyan (GAM inv nr 71950).
63	181	171	Fyndplats, 2 tvärpilar, 2 skiv-skrapor, 1 handtagskärna, 1 skrapa. Fynden gjorda av Bunyan.
64	-	-	Hög, 6m i diam och 0,6m hög.
65	16	-	Röse, 10m i diam och 1m högt.
258	187	436	Fyndplats, spånborr. (GAM inv nr 72002). Påträffat av Bunyan.
359	-	(Nordèn)	Stenåldersboplats, fynd av 1 knuta, 2 skivskrapor, 1 spån-pilspets med tånge, 2 kärnyxor. (GAM inv nr 75948-55).

UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Yta 1; Inom området grävdes totalt 27 provgropar, 0,4x0,4m stora. 13 av dessa gav sparsamma fynd av flinta, främst i form av enstaka av-slag/grop. En mindre del av materialet var något svallat. Som det framgår av fig 3 var det fyndförande området koncentrerat till ytans S del. Samtliga fynd framkom i matjordslagret och det kunde inte förmär-kas någon ökande fyndfrekvens ned mot alven. Matjordslagret i området varierade mellan 0,1-0,2m och det var som störst i områdets centrala, ÖSÖ del. Den underliggande jordarten utgjordes av rödbrunt grovgrus med inslag av mindre stenar, 0,05-0,1m stora.

Yta 2: Undersökningen inleddes med grävandet av 12 provgropar, 0,4x0,4m stora. 8 av dessa gav fynd i form av enstaka avslag och övrig slagen flinta (se fig 3). I en av groparna, PG 5, påträffades också ett spån. Samtliga fynd framkom i matjordslagret med en viss ökning ned mot alven. Grävandet försvårades väsentligt av trädrötter, stubbar och större stenar i marken.

Som ett andra steg i undersökningen togs det med hjälp av en grävma-skin upp 5 schakt i yta 2 (S1-S5, se fig 4). Dessa var 3,5-7m långa och 2-2,5m breda. I schakt 4 påträffades en härd, A1, som grävdes ut och dokumenterades. Ur härden togs ett kolprov, K1. Ovan nämnda ansam-ling av röjningssten och tegelrester visade sig vid schaktningen ligga på en naturlig bergklack. Vid schaktningen kunde man också iaktta

flera markstörningar i form av stenlyft, gamla stubbtäkter och ett dräneringsrör. Även här utgjorde befintliga stubbar och trädrötter ett problem. Matjordslagret i området varierade mellan 0,2–0,4m i mäktighet och under detta vidtog ett brungult fingruslager med inslag av grovt grus.

BEDÖMNING AV RESULTATET

Yta 1: Möjligheterna för att en slutundersökning av boplatsindikationen skulle ge information utöver förundersökningens bedöms av Bohusläns museum som mycket små. Detta för att området tidigare varit odlat, att den generella fyndfrekvensen var låg och att fynden hela tiden framkom spridda i matjordslaget, inte i övergången till alven.

Yta 2: Inte heller här bedömer Bohusläns museum att en slutundersökning är nödvändig. Här måste man i resonemanget främst ta hänsyn till de talrika markstörningarna i form av tidigare odling, sten- och stubbtäckt samt dräneringsschakt. Dessutom var även här fyndfrekvensen relativt låg samtidigt som ett förhållandevis stort område banades av vid förundersökningen. Den påträffade härden härrör knappast från någon varaktigare bosättning, utan bör snarare tolkas som en rest av ett tillfälligt besök på platsen.

ANLÄGGNINGSBESKRIVNING/KOLPROV

A1, yta 2, schakt 4; Härd, rund, 1,2m i diam och 0,18m djup. Fyllning av sotigt, humöst fingrus med inslag ♂ av kolpartiklar och skörbrända stenar, 0,05– 0,15m stora.

K1– kolprov taget ur A1, yta 2, schakt 4.

FYNDLISTA

YTA 1

Pg 1 1 avslag

Pg 2 1 övr slagen flinta, 4 naturflinta

Pg 3 1 avslag

Pg 4 2 avslag

Pg 5 1 avslagsskrapa, svallad

Pg 6 1 avslag

Pg 7 1 avslag

Pg 8 1 övr slagen flinta

Pg 9 1 övr slagen flinta, svallad, 1 övr slagen flinta med retusch

Pg 10 1 avslag

Pg 11 1 övr kärna, 1 avslag

Pg 12 1 avslag, 2 övr slagen flinta

Pg 13 2 övr slagen flinta, 1 splitter, 1 mikrospånfragment

YTA 2

Pg 1 2 avslag

Pg 2 1 avslag

Pg 3 1 avslag, 2 övr slagen flinta

Pg 4 1 avslag

Pg 5 1 avslag, 1 spån

Pg 6 2 avslag

Pg 7 3 övr slagen flinta

Pg 8 1 avslag, 1 övr slagen flinta

ARKIV

Bohusläns museums arkiv

Göteborgs Arkeologiska Museums arkiv

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Dnr BM: 6/91D

Dnr Lst: 220–9139–91

Fastighet: Huseby 1:50 m fl

Ek kartblad: 8019

Koordinater: X 6458.7 Y 1245.3

Uppdragsgivare: Skanska

Ansvarig instutition: Bohusläns museum

Ansvarig för undersökningen: Anders Gustafsson

Arkeologdagar i fält: 3 dagar

Grovarbetstid: 14 timmar

Maskintid: 2 timmar

Tid för undersökningen: 8/4–10/4–1991

Förvaring: Fynd och dokumentation förvaras på Bohusläns museum.

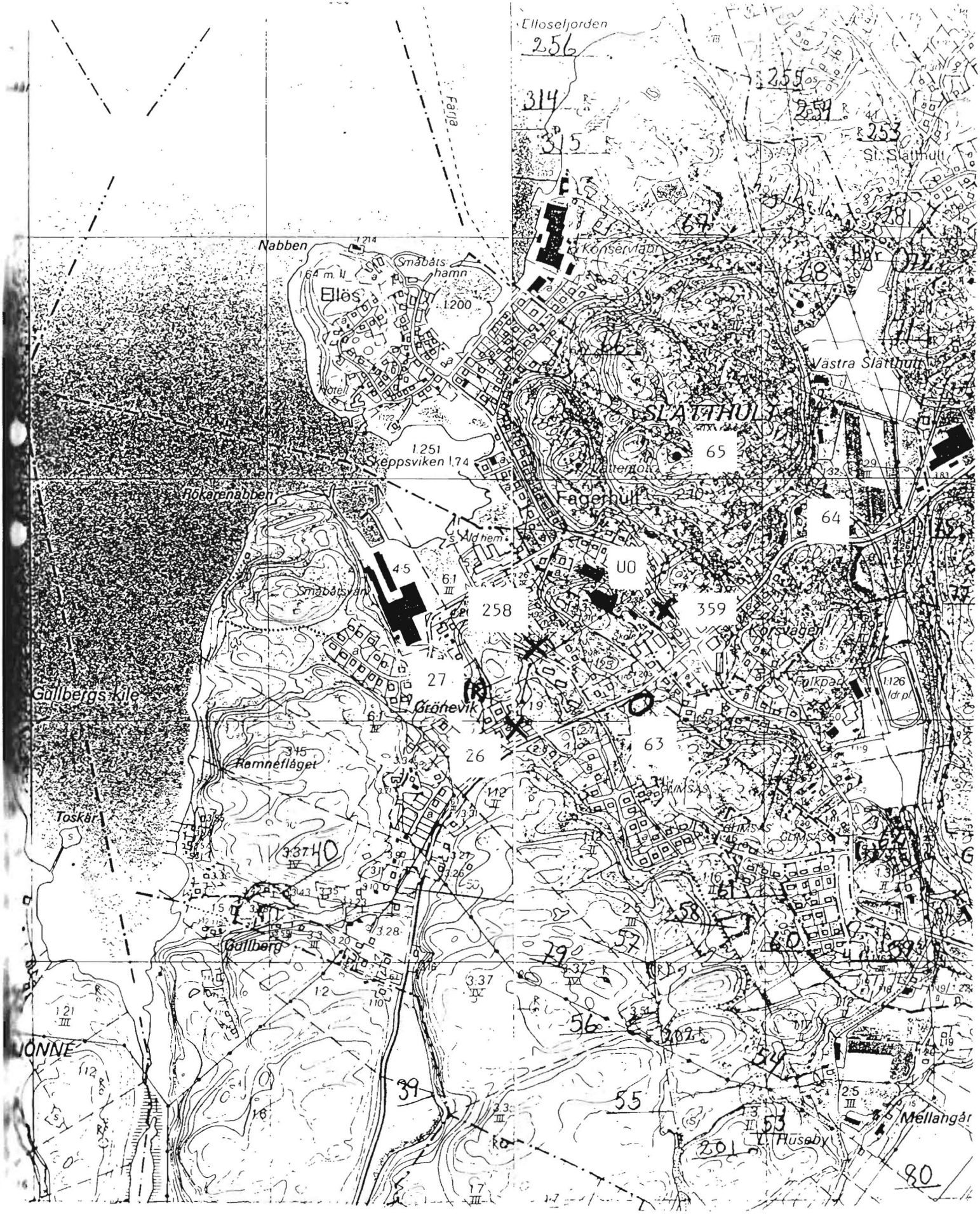

FIG 1. Undersökningsområdena (UO) och fornlämningsmiljö

Utsnitt ur ekonomiska kartor nr 8018 och 8019

Skala 1:10 000

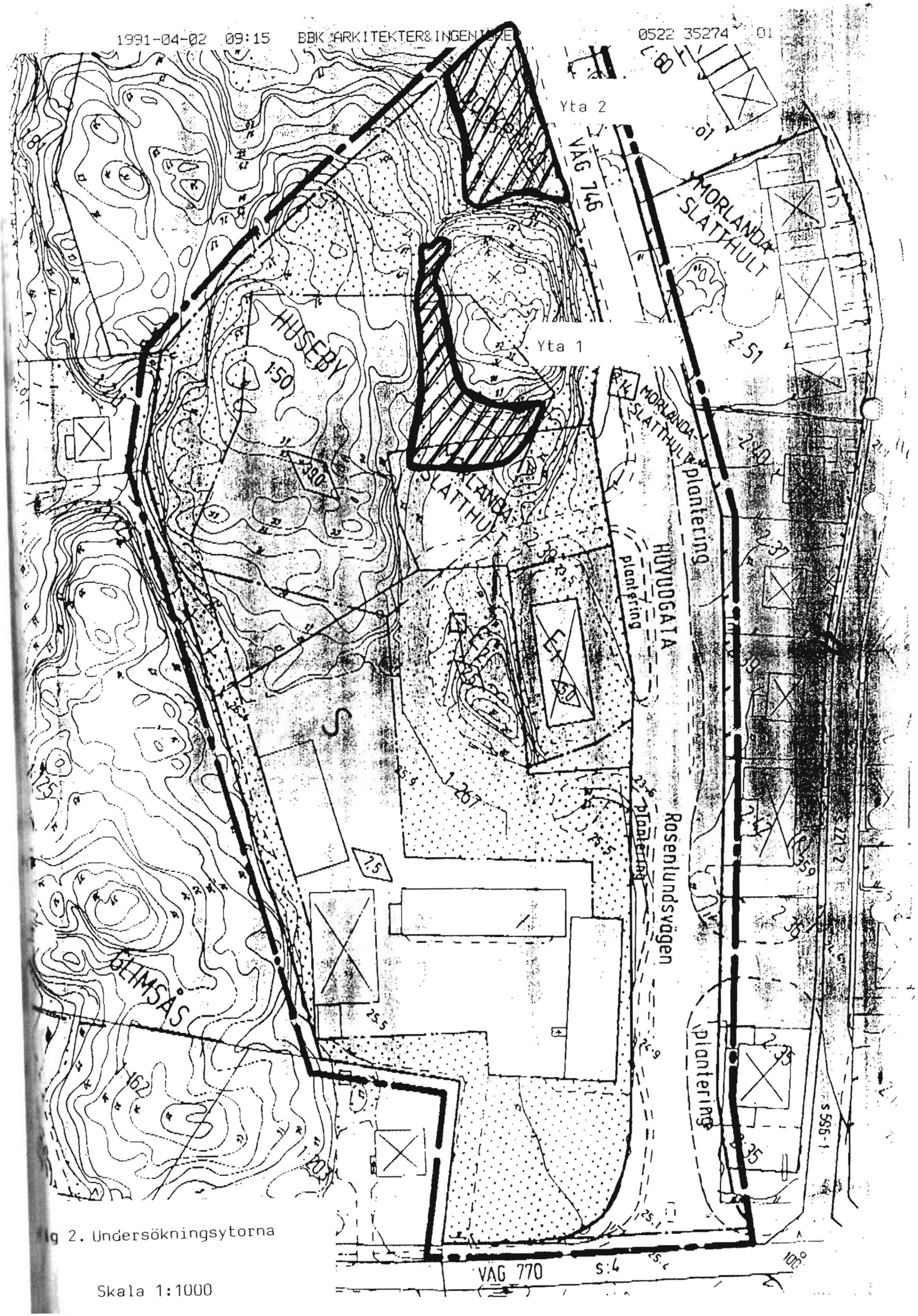

Fig 2. Undersökningsytorna

Skala 1:1000

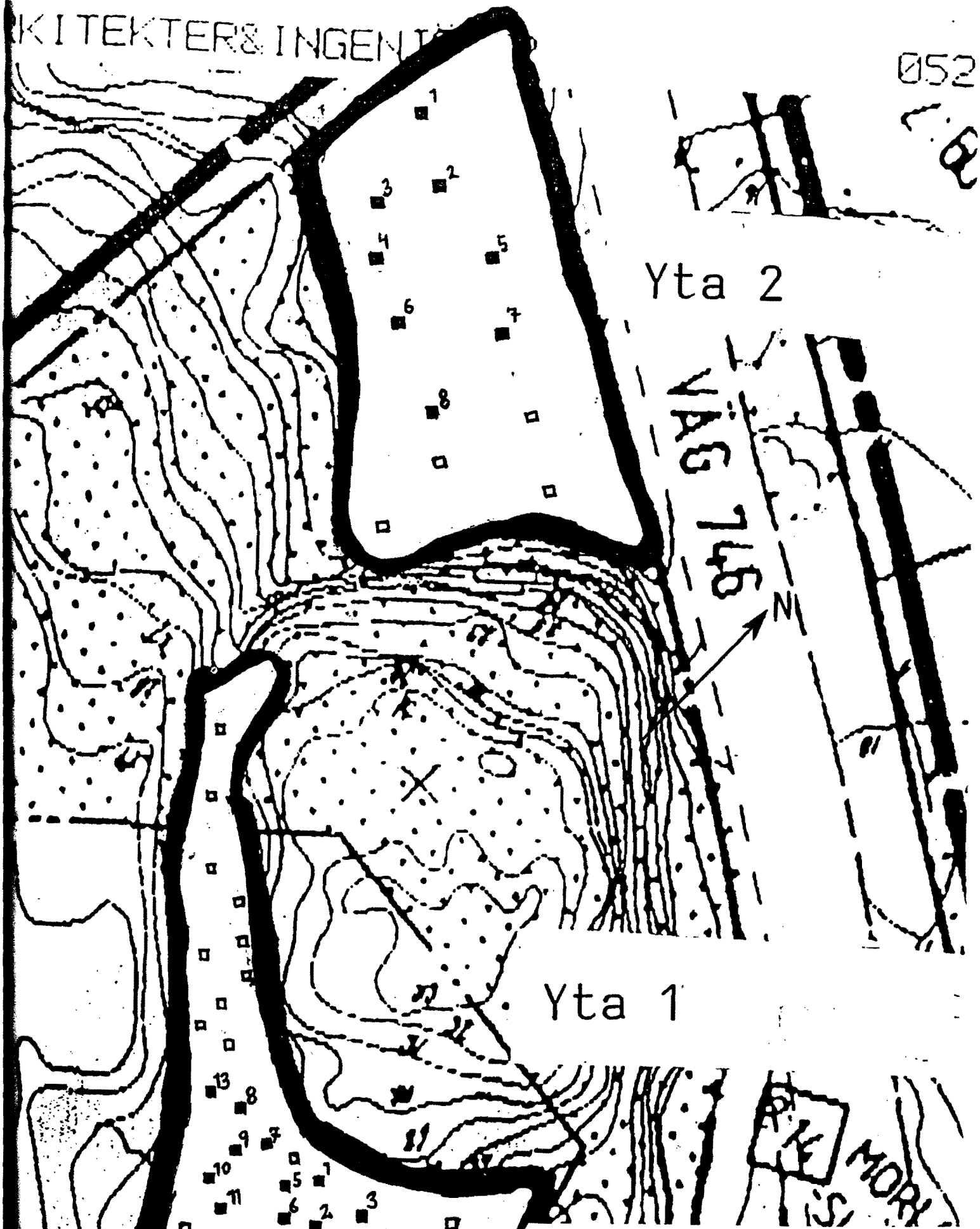

FIG 3. Plan över provgropar i yta 1 och 2

■ - Fyndförande provgrop, nr

□ - Provgrop utan fynd

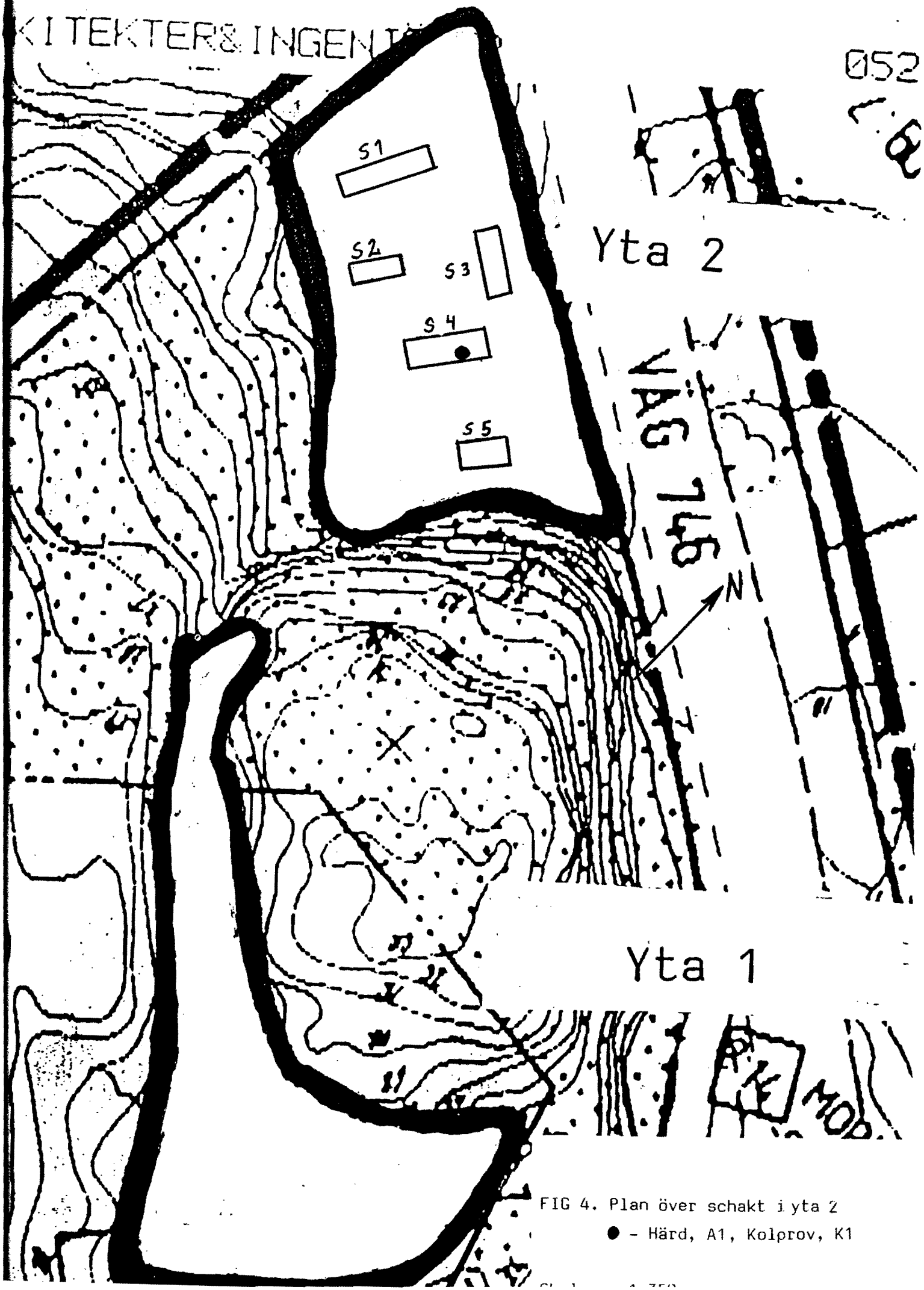

FIG 4. Plan över schakt i yta 2

● - Härd, A1, Kolprov, K1